

EERSTE OMVANGRIJK ONDERZOEK RADIO BELANGSTELLING

Het was in de tijd dat de televisie op zeer kleinschalige wijze werd geïntroduceerd, waarbij de televisietoestellen, die alleen tegen hoge prijzen waren aan te schaffen, nog lang niet in geheel Nederland stonden opgesteld omdat de signalen gewoonweg nog niet via de benodigde steunzenders werden verspreid. Nee, het was de tijd dat de radio nog veel belangrijker was dan het beeldscherm.

Eind maart 1954 werden voor het eerst in de historie van de Nederlandse radio de resultaten bekend van een zeer omvangrijk onderzoek, verricht naar de belangstelling voor radio en naar de sociale betekenis van de radio voor het Nederlandse volk. Twee, voor die tijd belangrijke zaken, kwamen uit het rapport, dat het Centraal Bureau voor de Statistiek in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen maakte, naar voren. In de eerste plaats bleek dat de voorkeur van het grootste deel van de luisteraars uitging naar ontspanning en in de tweede plaats er weinig verschil was in de luistervoorkeur tussen de onderscheidende sociale klassen en leeftijdsgroepen in vergelijking met de andere gezochte middelen van ontspanning en met de gevoerde levensstijl.

Opmerkelijk was in verband met de voorkeur naar ontspanning dat van de uitgezonden radioprogramma's veertig procent aan ontspanning was gewijd en zestig procent aan ontwikkeling en verdieping. Er bestond dus een markante tegenstelling tussen de voorkeur van de luisteraars en het programmabeleid. Sterk kwam dit ook uit in de vermindering van het aantal uitzendingen gewijd aan lichte muziek, vergeleken met de tijd van voor de Tweede Wereldoorlog. Terecht werd er in het rapport van gesproken dat luchtige muziek een aanmerkelijk geringere plaats was gaan innemen op de radio. In 1935 48 procent en in 1953 was het 27 procent van de zendtijd.

2) DONDERDAG
11 AUGUSTUS
HILVERSUM I 402 M . 746 KC/S

OCHTEND

5.45 en 6.40
K.N.M.I.
Uitgebreid weerbericht en
agricarische mededelingen

AVRO

7.00
(Gezamenlijk Programma)
NIEUWSBERICHTEN

7.10
BILL MAC GUFFIE
KWARTET
met Marie Korchinska, harp
(gr.pl.).
a. Ebb tide, Maxwell; b. Love,
Warren.

7.15
(Gezamenlijk Programma)
OCHTENDGYMNASTIEK

7.30
OCHTENDVARIË
(gr.pl.).

7.50
(V.P.R.O.) DAGOPENING
door Mej. Dr. J. W. Herfst,
Rem. Fred. te Haarlem.
Piano: Dr. Anthon v. d. Horst.

8.00
(Gezamenlijk Programma)
NIEUWSBERICHTEN

8.15
NON STOP
TIKT DE MUZIKALE
OCHTENDKLOK

9.00
(Gezamenlijk Programma)
HET ORCHESTRE DE LA
SUISSE ROMANDE
TE GENEVE
olv. Ernest Ansermet speelt
werken van 19e eeuwse Russi-
sche componisten, gebaseerd
op legenden uit hun vaderland.
(gr.pl.)
1. Tamar Mily Balakirev
2. Kikimora Anatol Lidov

9.30
DE GROENTEMAN

9.35
(Gezamenlijk Programma)
WATERSTANDEN

9.40
MORGENWIJDING
De C. Kleinman. Schriftlezing:
Marcus 10: 13-16, Onderwerp:
Mattheus 18: 3. Gezang 178:1, 7.

10.00
Arbeidsvitaminen
een populair programma met
aanvragen van:
a. personeel zelfbedienings-
winkel W. Groentewoud te
Bussens.

b. dames Nationale Raad Wel-
zijn Militairen te 's-Gravenhage.
1. Parade van de tinnen sol-
daatjes, Jessel, Kurt Engel. 2.
Anna, Roman, Trio Los Pan-
chos. 3. That's all I want from
you, Rotha, Annie Plevier. 4.
Uno, Discepolo, José Baselli. 5.
Mon p'tit fichu, Rouzaud, Li-
sette Jambel. 6. Melody of love,
Engelman. The Ink Spots. 7.
Kola Ambon, Sahupala. Doca
Melati. 8. Gamblera guitars,
Lowa, Rusty Draper. 9. Sou'n
sou'n Babae, Martinez Marcel
Roya y su Orquesta Tipica. 10.
Pennsylvania 6-9000, Gray, Or-
kest. 11. Life's desire, Evans,
Doris Day. 12. Ko-Ko-Mo, Wil-
son, Perry Como. 13. Mambo
no. 5, Prado, Edmundo Ros.
14. Mama el Baion, Gillar, Ma-
ria Zamora. 15. Freeze an'melt,
McHugh, D.S.C.B. 16. Auf Wie-
dersehen, Storch, Vera Lynn.
17. Cherry pink and apple blos-
som white, Louiguy, Perez Pra-
do en zijn orkest.

10.50
KLEUTERTJE LUISTER!
olv. Lily Petersen en Herman
Broekhuizen.

11.00
(Gezamenlijk Programma)
HET
OMROEPKAMERORKEST
olv. Roelof Krol (e.o.).
1. Concerto grosso op. 3 no. 11
in d kl. I. (L'estro armonico),
Antonio Vivaldi;
a. Allegro
b. Largo e spiccato
c. Allegro.
2. a. Hora Mystica
Leone Stinagila
b. Scherzo
3. Serenata Alfredo Casella
a. Marcia
b. Notturmo
c. Gavotte
d. Cavatine
e. Finale.

11.45
IS DE LIEFDE EEN
ZIEKTE?
door Tjebbo Franken, arts.
(Zie biz. 5.)

MIDDAG

12.00
PIERRE PALLA,
orgel
Paderewsky-programma

12.25
In 't spionnetje
door Johan Luger.

12.30
(Gezamenlijk Programma)
MEDEDELINGEN
ten behoeve van land- en
tuinbouw.

12.35
(Gezamenlijk Programma)
HOLLANDSE
AMUSEMENTSPLAATJES
1. In de Jordaan. Johnny Jor-
daan. 2. De schooier en z'n
hond, Tummers. De Straatzan-
gers. 3. Parana, Laguesta. Or-
kest Laguesta. 4. Jaren, jaren
ze gaan voorbij, Vervuurt. De
Vrijbuiters, met 'Dolf Strouwer.
5. Chee chee co chee, Seracini.
De Windmolens, met Truus
Koopmans en Dick Doorn. 6.
Rotterdam, ahoy! Solisten, koor
en orkest. 7. De snipperdag,
Kok. De Speelbrekers. 8. Tchou-
Tchou, Mollnair-Weerama.
Marinekapel.

13.00 (1.00)
(Gezamenlijk Programma)
NIEUWSBERICHTEN

13.15 (1.15)
MEDEDELINGEN
of gramfoonmuziek

13.20 (1.20)
(Gezamenlijk Programma)
HET PROMENADE ORKEST
olv. Benedict Silberman (e.o.)
Wiener café
1. Wiener Café, wals, Robert
Stolz. 2. Praterbummel, Ernst
Fischer. 3. Pflöder aus Wien,
wals, Fred Raymond. 4. Alt
Wiener Reigen, Oscar Straus.
(strijkork.). 5. Ouverture Wie-
ner Frauen, Franz Lehár.

13.55 (1.55)
Beursplein 5
Stemming en koersen van de
Amsterdamse Effectenbeurs.

14.00 (2.00)
Cabaret de Z
Een programma dat U wordt
voorgezet door:
UIT HULSING
BEP DEKKER
ROBERT SOBELS
en
OTTO STERMAN
muzikaal begeleid door Peter
Kellenbach, piano en Koos Tig-
gea, gitaar. Tekaten, melodieën
en vertalingen zijn neergezet
door Bert Hulsing.
Regie: Frans Muriloff.
(Herhaling van 24 Maart j.l.)

14.30 (2.30)
CORNELIS KALKMAN, tenor
FERDINAND LEITNER, piano
(e.o.)
1. Drie Lieder van Karl Marx,
op gedichten van Rilke:
a. Römische Fontäne (Zwei
Becken, eins das andre
übersteigend).
b. Die Liebende (Das ist
mein Fenster).
c. Das Karussell (Jardin du
Luxembourg).
(Mit einem Dach und
seinem Schatten).
2. Zes miniaturen van Ernst
Pepping, op gedichten van
Klaus Groth (1819-1899) Dith-
marschen/Eolstein) op Ne-
derlands-Duits dialect.

a. Opstaan
b. De Sünnschien
c. Schön Anna
d. Warnung
e. Lüüt Fingerleed
f. Hanne Gnegelputt.
3. Drie liederen van Frans
Alfons Wolpert, op gedichten
van Hafis, een Perzisch
dichter.
a. Mondlied (Der Mond
steigt auf und leuchtet
durch die Nacht)
b. Das öigenährte Lämplein
(Ich bin ein armes öigen-
ährtes Lämplein)
c. Das verschlossene Para-
dies (O Hafis, wag es nie-
mals).

15.00 (3.00)
De onschuldige bruid
Een hoorepel van Anne Mere-
dith. Vertaling: Louis Povel.
Spelledning: Kommer Kleijn.

Personen:
Robert Moreton John de Freese
Mr Scorrier, officier van
justitie Nico de Jong
Sophia Beck Fé Sciarone
Stephen Trall Robert Sobels
Monica Trall, zijn zuster
Dogi Eugani
Een Frans officier
Johan Woilder
Martha, 2e meisje Willy Brill
De keukenmeid Nel Nel
Ir Neate, Sophia's voogd
Fris Bouwmeester
Frost, particulier detective
Eien saw Noppen
Een politieagent
Paul van der Lek
(Herhaling van 26 Mei j.l.)

16.15 (4.15)
Varianten
Een serie culturele program-
ma's in woord en muziek,
samengesteld door Ype Houweler
en Emile Kellenaers.
TWEDE UITZENDING:
VARIATIES OP HET THEMA
KOFFIEHUIS.
a. Im weissen, Rössl (selectie).
Ralph Benatzky.
Gerda Schreyer, Hedy Fass-
ler, Heinz Roland, Walter
Anton Dotzer, Tony Niess-
ner, Weens Academie koor,
Weens Radio-orkest.
Dirigent: Heinz Sandauer.
b. Aan een interviewer. Een
onbestelde brief uit Rebu-
ten van Jan Greshoff. Voor-
dracht: Emile Kellenaers.

Eenzelfde tegenstelling bestond er ook bij het gesproken woord. Uit het onderzoek was duidelijk komen vast te staan, dat de meerderheid van de luisteraars absoluut geen belangstelling voor dit programmaonderdeel had. In 1935 bracht de Nederlandse radio 15 uur per week aan gesproken woord. Hieronder werden ook begrepen de godsdienstige uitzendingen, nieuwsberichten en hoorspelen en dergelijke. In 1953 stonden er 27 uur per week mensen voor de microfoon te praten. Vergeleken met resultaten van andere landen, bleek Nederland op dat moment de spraakzaamste natie ter wereld.

Op de vraag naar welke programma's het meest werd geluisterd gaf het rapport 'Radio en vrijetijdsbesteding' (uitgegeven door W. de Haan, N.V. te Utrecht) een duidelijk antwoord. De bonte avonden trokken het meest - maximaal twee en driekwart miljoen luisteraars - met een duidelijk uit de enquête naar voren komende voorkeur voor 'De Showboot' en 'Negen Heit de Klok', terwijl er op 'De Bonte Dinsdagavondtrein' veel kritiek werd geuit. Daarna volgden de nieuwsberichten (1,3 miljoen), hoorspelen en luchtige muziek in de avonduren (beide ruim 1 miljoen luisteraars). Naar ernstige muziek en godsdienstige uitzendingen werd aanmerkelijk minder geluisterd: respectievelijk door 140.000 en 350.000 maximaal.

Het sprak uiteraard vanzelf dat in die periode in de avonduren het meest naar de radio werd geluisterd. Elke avond zaten er van acht tot tien uur gemiddeld 2.135.000 mensen bij hun radiotoestel. Na elf uur in de avond viel trouwens een groot gedeelte af, maar toch had men dan nog altijd een gehoor van rond de 275.000 luisteraars. In de

middaguren haalde de radio in 1953 niet meer dan 325.000 belangstellenden, in tegenstelling tot de ochtenden met 670.000. De kroon spande, volgens het rapport, de zaterdagavond met bijna 3 miljoen luisteraars.

De tijd, die de Nederlander gemiddeld bij de radio doorbracht was op weekdays gemiddeld twee uur per dag en op de zondag twee en driekwart uur. Vrouwen luisterden bijna achttien uur per week, mannen bijna veertien. Veel verschil in de tijd dat men naar de radio luisterde bestond er bij de verschillende bevolkingsgroepen niet. De arbeiders luisterden iets meer dan de gemiddelde Nederlander (17.15 uur). De loontrekkende middenstand luisterde 14,45 uur, de risicodragende middenstand weer 17.15 uur. In de categorie boeren was het aantal uren gemiddeld 13,5 uur terwijl de landarbeiders gemiddeld 14,5 uur naar de radio luisterden. Ook rapporteerde men nog dat de categorie 'leidinggevenden' het minste tijd hadden de radio te beluisteren, want die groep kwam niet verder dan gemiddeld 10 uur per week.

Negen Heit de klok

De belangstelling van de arbeiders was sterk gericht op de lichtere programma's. Naarmate de mensen meer leidinggevende groepen naderden, werd de luisterstijl selectiever, maar de programmavoorkeuren bleven in grote lijnen dezelfde. In vele gezinnen, vooral in de lagere milieus, bepaalden de oudere kinderen vooral de programmakeuze. Dit leidde in het algemeen weinig tot conflicten tussen ouders en kinderen, vermoedelijk vooral omdat men met verspreide aandacht luisterde.

HANS KNOT